

1956

Svenskt Kustartilleri av idag

Överstelöjtnant Birger Björnsson

Då KA 4 kamratförening efter 20 års gagnarik verksamhet nu i höst firar jubileum, torde detta, med vetskap om den vitalitet som kännetecknar jubilarer, icke endast ske med ett kontemplativt betraktande av framfarna dagar utan främst med blicken riktad framåt för nya krafttag, kamratföreningen och därmed kustartillerist och det svenska försvaret till fromma.

Det kan därför finnas skäl att i detta sammanhang lägga fram några synpunkter på hur utvecklingen av det svenska kustartillerist kan komma att te sig under de närmaste åren.

Av utrymmesskäl kommer kustartilleriets inpassning i försvarsorganisationen icke att beröras.

Roboten torde i en framtid komma att helt eller delvis ersätta det svåra artillerist. Fördelarna därvid äro främst ökad skottvidd, stor stridsdel och därmed stor verkan i målet samt om målangivnings- och målsökningsanordningarna kunna åstadkomma det man hoppas av dem, ökad precision. Att tillkomsten av verkligt långskjutande förband ställer ökade och troligen delvis svårtillfredsställda krav på underrättelse- och stridsledningstjänst samt lägesbestämningmetoder är en följdverkan, som måste accepteras. När robotförband komma att tillföras kustartilleriets krigsorganisation är dolt av sekretessens dimslöjor, men så mycket är dock klart, att redan 1950-1951 organiserades vid kustartillerist övningsförband för robotskjutning.

Det medelsvåra och lätta artillerist förblir med all säkerhet för lång tid framåt alltjämt kustartilleriets huvudvapen. Vid strid inom de avstånd det här kan bli fråga om - upptill 20 å 30 km -- har man svårt att tänka sig att det allmålsvapen, som den moderna kustartillerikanonen är, lämpad såväl mot land- och sjömål och om man så vill även luftmål, skulle kunna helt detroniseras av robotvapen, som sina många finesser till trots ännu så länge dock icke kunna lösa alla de

uppgifter, som kanonen kan. Som ett komplement för medverkan i vissa speciella uppgifter kan man dock tänka sig robotvapen vid sidan av det konventionella medelsvåra och lätta artillerist.

Nå, hur skall då detta artilleri se ut för att försvara sin plats? Ja, därom tvista nog de lärde en hel del. Om man ställt denna fråga för 10 år sedan, hade svaret säkerligen blivit en hänförd beskrivning av allsköns tekniska anordningar, som gett en perfekt arbetande automatisk kanon med mycket hög eldhastighet - om automatiken fungerat och man haft råd att anskaffa härligheten. I reservationen mot den tekniskt fulländade kanonen ligger också fördelen i dess motsats, den enkla, robusta pjäsen, vilken kan göras mera funktionssäker och relativt billig både i anskaffning och underhåll. Svagheten är en lägre eldhastighet per eldrör i förhållande till automatkanonen och därmed behov av ett större antal eldrör per batteri vid krav på samma eldkraft. En betydande fördel med den billigare kanonen är att det fortifikatoriska skyddet blir enklare och billigare, främst beroende därpå att automatiken kräver så mycket elkraft med omfattande kraftverksanläggningar och skyddsrum för dessa. Det som till slut kanske kommer att fälla utslaget till den enklare kanonkonstruktionens fördel torde vara atombombhotet. Om man t. ex. för försvar av ett inlopp har råd att investera ett visst belopp och därvid kan lösa uppgiften antingen med ett automatbatteri eller två "vanliga" batterier, så grupperade att en och samma atomexplosion endast kan slå ut det ena, väljer man alldeles säkert detta senare alternativ.

Undervattensförvaret, för kustartilleriets del tidigare främst representerat av ett rätt konventionellt minförsvar i hamnar och inlopp, har genom en alltmera avancerad anfallstaktik, stödd av allsköns vapen och transportmedel kommit att framstå såsom alltmera betydelsefullt. I ett framtida krig kommer med all säkerhet den submarina krigföringen att föras i en omfattning och med resurser, som väl nu svårligen kan helt överblickas, men ett är alldeles säkert och det är, att försvar av inlopp, skärgårdar och basområden för sjöstridskrafter samt i- och urlastningsställen för handelstrafiken härigenom kommer att bli ytterligare komplicerat och försvårat.

De tekniska hjälpmedlen, särskilt inom teleteknikens område ha genomgått och stå alltså mitt i en storartad utveckling. På snart sagt alla krigsteknikens områden ha dessa hjälpmedel sin givna plats. Inom vissa områden ha de helt enkelt revolutionerat tillvaron. Denna utveckling finns det varken möjlighet eller anledning att hejda. Ett stort crux står dock i vägen för denna tekniks segermarsch och det är behovet av skojade tekniker för att hålla hjulen igång. Problemet är emellertid ensartat både för det civila och militära Sverige och torde väl utgöra ett av det moderna samhällets största problem och pockar därför i alldeles särskild grad på statsmakternas lösning.

Den enormt ökade effekten av anfallsvapen, främst atombomben, ställer mycket stora krav på skydd. Av alla de lösningar som härvid äro tänkbara är det bara en som under inga förhållanden far accepteras och det är önsketänkandet att atombomben på grund av sin kostbarhet eller annat skäl inte kommer att sättas in mot kustartilleribefästningar. Vem vågar lova någonting härom om 10-20 år? Tidigare har pekats på att taktik och vapentechnik genom utspridning av batterierna på sitt sätt kan medverka till att minska verkan tv varje fälld bomb. Inert skyddet måste främst åstadkommas genom ändamålsenliga befästningar. Arbetet härpå ligger utanför kustartillerist. Det torde inte vara överord att påstå att det forskningsarbete, som inom detta gebit bedrivits i Kungl. Fortifikationsförvaltningen regi, gjort Sverige till ett föregångsland. För kustartilleriets del är detta så mycket angenämare att konstatera, som vårt vapen väl alltså är fortifikationens största arbetsgivare, då det gäller kvalificerade befästningsarbeten. Gott skydd liksom varje annan kvalitetsprodukt kostar pengar och att atomskydd kostar alldeles särskilt mycket kan knappast vara en hemlighet. Detta liksom möjligheterna att få erforderliga arbetstillstånd samt sättet för kostnadernas gäldande kan f n göra det svårt att alltid nå det av alla parter efterstävade målet.

Tidigare har framhållits att främst (den submarina anfallstaktiken väsentligen utvecklats. Ett annat område där en motsvarande utveckling kan skönjas och som mera påtagligt berör även den enskilde kustartilleristen är direktanfallet mot våra anläggningar. Här finns sannerligen ingenting kvar att önska beträffande variationsrikedom.

Med alla slags transportmedel förs anfallaren fram, från alla håll kan han komma, ibland kanske en ensam man, nästa gan . g en operation i divisionsförband. Endast en sak varierar inte. Den anfallare **som** kommer, är **en** fruktansvärd motståndare, vältrimmad, specialutbildad för sitt uppdrag, utrustad med de yppersta strids- och hjälpmedel och väl medveten om att ett lyckosamt genomfört uppdrag är den bästa livförsäkringen på en dålig risk. Även en i närförsvaret aldrig så väl utbildad batteribemanning, stridande från förberedda ställningar kan i längden hålla en sådan motståndare stången, om han ostört får vistas utanför den anläggning han avser betvinga. Tung eld från försvararens granatkastare och artilleri gör uppdraget svårare att lösa, men först om fienden utsätts för anfall av förband, lika skickliga och välutrustade som han själv och dessutom stridande på hemmaplan, kan man hoppas på slutlig framgång. Kustartilleriets under uppsättning varande jägarförband beräknas bli sådana förband. De ersätter inga arméförband, de skola endast tillföra kustartilleriförsvaret det komplement, som krävs för att få sitta kvar i eget bo.

Och så till slut några ord om kustartilleristen. Kamratföreningens medlemmar torde vara väl medvetna om från sin tjänstgöring vid vapnet, att den mångskiftande tjänsten både kräver kunnande och vilja. Ingen teknik i världen kan undanskymma det kravet. Snarare är det väl så, att den tekniska utvecklingen ställer större krav på individens skicklighet vid handhavandes av det egna stridsmedlet liksom större psykisk motståndskraft att genomlida fiendeanfallen. Snabbheten i stridsutvecklingen samt mångsidigheten av och kraften i insatta vapen och därmed de svårreparabla följderna av felaktigt vidtagna dispositioner fordrar en noggrann förberedelse av förbandens insatser och ett riktigt ledanden av striden.

Den nya utbildningsorganisationen vid kustartilleriet, som från och med året tillämpas, synes kunna skapa goda garantier för att utbildningen av såväl den enskilde kustartilleristen som även förbanden blir sådan, att de med heder kunna skilja sig från sina uppgifter.